

14. Sushchenko L. O. Scientific and pedagogical support of teachers professional development: theory and practice: monograph / L. O. Sushchenko. – Zaporizhia: KPU, 2011. – 148 p. (in Ukrainian).

УДК 796.077.5

Левків Л. В., Можаровська С. П.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТОК РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ БАЗОВИХ ТЕРМІНІВ ТЕОРІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Студентки першого курсу мають поверхневі знання про базові терміни теорії фізичного виховання: «здоровий спосіб життя», «фізична культура», «фізичне виховання», «фізичний розвиток», «статура (тілобудова)», «руховий режим», «фізична вправа», «фізична підготовленість», «фізична працездатність», «фізичне навантаження». Студентки різних факультетів демонстрували різний рівень знань. Заняття з фізичного виховання проводилися за традиційним планом зі студентами експериментальної і контрольної груп у відповідності до поставлених завдань. Викладач застосовував базові терміни теорії фізичного виховання для пояснення студенткам експериментальної групи значення виконаних фізичних вправ. Це сприяло формуванню у студенток розуміння змісту базових термінів теорії фізичного виховання. У кінці педагогічного експерименту виявлено вищий рівень знань про базові терміни теорії фізичного виховання у студенток експериментальної групи.

Ключові слова: Формування, базові терміни теорії фізичного виховання, студентки гуманітарного університету.

Левків Л. В., Можаровська С. П. Формирование понимания содержания базовых терминов теории физического воспитания у студенток гуманитарного университета. Студентки первого курса имеют поверхностные знания о базовых терминах теории физического воспитания: "здоровый образ жизни", "физическая культура", "физическое воспитание", "физическое развитие", "телосложение", "двигательный режим", "физическое упражнение", "физическая подготовленность", "физическая работоспособность", "физическая нагрузка". Студентки разных факультетов демонстрировали разный уровень знаний. Занятия по физическому воспитанию проводились по традиционному плану со студентами экспериментальной и контрольной групп в соответствии с поставленными задачами. Преподаватель применял базовые термины теории физического воспитания для объяснения студенткам экспериментальной группы значения выполненных физических упражнений. Это способствовало формированию у студенток понимания содержания базовыми терминами теории физического воспитания. В конце педагогического эксперимента выявлен высший уровень знаний о базовых терминах теории физического воспитания у студенток экспериментальной группы.

Ключевые слова: Формирование, базовые термины теории физического воспитания, студентки гуманитарного университета.

Levkiv L. V., Mozharovska S. P. Forming understanding of maintenance of base terms of theory of physical education for the students of humanitarian university. Canvassed twice in form questionnaire. In questionnaires students described maintenance 10 base terms of theory of physical education: "healthy lifestyle", "physical culture", "physical education", "physical development", "build", "mode of activity", "physical exercise", "physical preparedness", "physical capacity", "physical loading". To questioning it was attracted during the establishing stage of pedagogical experiment 218 students of the first course of four faculties: foreign languages (n=60 persons), legal (n=41 persons), economic (n=59 persons) and philological (n=58 persons), and during the forming stage of pedagogical experiment 112 students of two faculties were attracted: foreign languages (n=58 persons) and philological (n=54 persons). The level of knowledge of students was estimated on a four-ball scale according to Statute about tests from physical education. Students of faculty of foreign languages and faculty of law showed worst knowledge, than students of economic and philological faculties. Employments after physical education were conducted after a traditional plan with the students of experimental and control groups in accordance with the put tasks. A teacher applied the base terms of theory of physical education for explaining to the students of experimental group of value of the executed physical exercises. It promoted forming for the students of understanding of maintenance the base terms of theory of physical education. At the end of pedagogical experiment the higher level of knowledge is educed about the base terms of theory of physical education for the students of experimental group. Excellent knowledge are educed in an experimental group about the base terms of theory of physical education in 10 students (17,8%), good - in 30 students (53,6%) and satisfactory - in 16 students (28,6%). At the same time, among the students of control group kind knowledge about the base terms of theory of physical education are created in 7 students (12,5%), satisfactory - for 33 students (58,9%) and unsatisfactory - in 16 students (28,6%). Mathematical treatment of results confirmed efficiency of the offered technology of studies.

Key words: forming, base terms of theory of physical education, students of humanitarian university.

Постановка проблеми. Сьогодні потреби суспільства визначають якісно новий зміст і мету освіти, досконале володіння українською науковою мовою як важливим компонентом професійної підготовки фахівців різного профілю. Адже професійна діяльність спеціаліста будь-якої галузі народного господарства, виробництва, освіти, культури ґрунтується, перш за все, на наукових знаннях, а тому засвоєння науково-технічних термінів навчальних дисциплін є важливим кроком до майбутнього професійного зростання. Не зважаючи на проведення у середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладах різних форм теоретичної підготовки з фізичного виховання, сучасний рівень розуміння студентами змісту базових термінів теорії фізичного виховання не можна вважати достатнім, що, безумовно, актуалізує необхідність проведення

досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-технічні терміни як мовні знаки репрезентують поняття спеціальної професійної галузі науки, в тому числі і фізкультурно-спортивної галузі. Г. С. Онуфрієнко [2, с. 117] зазначає: «Знання студентами поняттєвого змісту терміноодиноць, які є когнітивними знаками, що виступають вербальними репрезентантами наукових концептів, забезпечує точне, правильне й адекватне розуміння як окремої думки, тези, так і змісту всього джерела фахової інформації – університетських лекцій, підручників, навчальних посібників тощо». У навчальній програмі з фізичного виховання Міністерства освіти і науки України для вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації навчальний матеріал розподілено на теоретичну, методичну та практичну підготовку. Теоретична підготовка спрямована на формування у студентів позитивної мотивації до занять фізичними вправами та знання про застосування фізичних вправ, інших засобів фізичного виховання для фізичного удосконалення особистості, а також знання про засади здорового способу життя [3, с. 5]. Аналізуючи зміст розділу теоретичної підготовки майбутніх педагогів, В. А. Кузнецов виділяє два підрозділи: власне теоретичний і технологічний. У зміст першого підрозділу входить знання фактів, понять, ідей, елементів базових теорій, принципів, підстав фізкультурно-педагогічної діяльності. Зміст другого підрозділу включає знання про алгоритми фізкультурно-педагогічної діяльності і процес формування дій з реалізації цих алгоритмів [1, с.]. Аналіз закордонного досвіду засвідчує наявність у вищих навчальних закладах стандартів фізичному виховання. Зокрема, у державних стандартах Сполучених Штатах Америки зазначається, що студент повинен «демонструвати розуміння понять руху, принципів, стратегій і тактики, оскільки на їх основі вивчається і виконується фізична діяльність» [4, с.193]. В інших документах вимоги до формування фізкультурних знань студентів доповнено наступними положеннями: студенти демонструють знання понять фізичного стану, принципів і стратегій для зміцнення здоров'я і виконання фізичних вправ, демонструють і використовують знання психологічних і соціологічних понять, принципів, і стратегій для самостійного вивчення і виконання рухової діяльності [5, 6]. Отже, формування у студентів базових термінів теорії фізичної культури є невід'ємною складовою процесу фізичного виховання студентів в Україні та за кордоном.

Формулювання мети роботи. Метою роботи є удосконалення теоретичної підготовленості з фізичного виховання студентів гуманітарних університетів шляхом формування у них знань про базові терміни теорії фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження проводилися на базі Львівського національного університету імені Івана Франка. *Методи дослідження:* аналіз науково-методичної літератури, аналіз документальних матеріалів, опитування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. Опитування проводилося двічі у формі анкетування: перший раз у жовтні 2013 року, а другий – у квітні 2014 року. В анкетах студенткам слід було розкрити зміст 10 базових термінів теорії фізичного виховання: «здоровий спосіб життя», «фізична культура», «фізичне виховання», «фізичний розвиток», «статура (тілобудова)», «руховий режим», «фізична вправа», «фізична підготовленість», «фізична працездатність», «фізичне навантаження». До опитування було залучено під час констатуючого етапу педагогічного експерименту 218 студенток першого курсу чотирьох факультетів: іноземних мов (n=60 осіб), юридичного (n=41 особа), економічного (n=59 осіб) та філологічного (n=58 осіб), а під час формуючого етапу педагогічного експерименту було залучено 112 студенток двох факультетів: іноземних мов (n=58 осіб) та філологічного (n=54 особи). Рівень знань студенток оцінювався за чотирибальною шкалою згідно з Положенням про заліки з фізичного виховання. Під час педагогічного експерименту зі студентами експериментальної і контрольної груп проводилися заняття фізичного виховання за традиційним планом у відповідності до структури заняття та поставлених завдань. Однак в експериментальній групі після виконання студентками окремих фізичних вправ викладач, оперуючи базовими термінами теорії фізичного виховання, пояснював значення виконаних фізичних вправ. Таким чином, під час практичної діяльності відбувалося формування у студенток розуміння змісту термінів та взаємозв'язки між ними. Аналіз результатів опитування під час констатуючого етапу педагогічного експерименту показав, що інформацію в цілому правильну про 7 і більше термінів подали 9 респондентів (4,1%), про 5-6 термінів – 35 респондентів (16,1%), про 3-4 терміни – 91 респондент (41,7%), про 1-2 терміни – 83 респондента (38,1%). (табл.1).

Таблиця 1

Кількість і відсоток студентів, які розкрили зміст базових термінів теорії фізичного виховання

Назва факультету	Показники відповідей студентів							
	7 і більше термінів		5-6 термінів		3-4 терміни		1-2 терміни	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
іноземних мов (n=60)	0	0	2	3,1	10	15,6	48	75,0
Юридичний (n=41)	0	0	3	4,8	6	9,6	32	51,6
Економічний (n=59)	5	8,5	17	28,8	36	61,0	1	1,7
Філологічного (n=58)	4	6,9	13	22,4	39	67,2	2	3,5
Разом (n=218)	9	4,1	35	16,1	91	41,7	83	38,1

Серед студенток факультету іноземних мов лише 2 респонденти подали інформацію про 5-6 термінів, 10 респондентів – про 3-4 терміни, 48 респондентів – про 1-2 терміни. Серед студенток юридичного факультету лише 3 респондентів подали інформацію про 5-6 термінів, 6 респондентів – про 3-4 терміни, 32 респонденти – про 1-2 терміни. Серед студенток економічного факультету 5 респондентів подали інформацію про 7 і більше термінів, 17 респондентів – про 5-6 термінів, 36 респондентів – про 3-4 терміни і 1 респондент – про 1-2 терміни. Серед студенток філологічного факультету 4 респондента подали в цілому правильну інформацію про 7 і більше термінів, 13 респондентів – про 5-6 термінів, 39 респондентів – про 3-4 терміни і 2 респондента – про 1-2 терміни. Виявлено, що студентки факультету іноземних мов та юридичного факультету показали гірші знання, ніж їх однокурсниці з економічного та філологічного факультетів. Так, переважна більшість майбутніх економісток і філологів розкрили зміст 3 і більше термінів теорії фізичного виховання, в той час, як їх однокурсниці з факультету іноземних мов та юридичного факультету переважно розкрили зміст 1-2 термінів теорії фізичного виховання. Краще було розкрито зміст наступних термінів: «фізична підготовленість», «фізична культура»,

«фізичне виховання» і «руховий режим». Отже, студентки мають поверхневі знання про базові терміни теорії фізичного виховання. Виявлено різний рівень фізкультурних знань у студенток різних факультетів. Аналіз результатів опитування під час формуючого етапу педагогічного експерименту дозволив оцінити рівень знань про базові терміни теорії фізичного виховання у студенток експериментальної та контрольної груп (табл. 2).

Таблиця 2

Успішність студентів у демонстрації знань про базові терміни теорії фізичного виховання після експерименту

Оцінка	Факультет іноземних мов				Філологічний факультет			
	ЕГ (n=28)		КГ (n=30)		ЕГ (n=28)		КГ (n=26)	
5	4	14,3	0	0	6	21,4	0	0
4	17	60,7	5	16,7	13	46,4	2	7,7
3	7	25	17	56,7	9	32,2	16	61,5
2	0	0	8	26,7	0	0	8	30,8
t-St	2.50				2.74			

Рівень знань студенток експериментальної групи оцінено на факультеті іноземних мов: «відмінно» у 4 студенток (14,3%), «добре» у 17 студенток (60,7%) і «задовільно» у 7 студенток (25,0%); на філологічному факультеті: «відмінно» у 6 студенток (21,4%), «добре» у 13 студенток (46,4%) і «задовільно» у 9 студенток (32,8%). Рівень знань студенток контрольної групи оцінено на факультеті іноземних мов: «добре» у 5 студенток (16,7%), «задовільно» у 17 студенток (56,7%) і «незадовільно» у 8 студенток (26,6%); на філологічному факультеті: «добре» у 2 студенток (7,7%), «задовільно» у 16 студенток (61,5%) і «незадовільно» у 8 студенток (30,8%). Загалом застосування методичних рекомендацій на заняттях фізичного виховання у студентів експериментальної групи дозволило створити відмінні знання про базові терміни теорії фізичного виховання у 10 студенток (17,8%), добрі – у 30 студенток (53,6%) і задовільні – у 16 студенток (28,6%). В той же час, серед студенток контрольної групи відмінні знання про базові терміни теорії фізичного виховання не були створені в жодній студентки, добрі знання про базові терміни теорії фізичного виховання створені у 7 студенток (12,5%), задовільні – у 33 студенток (58,9%) і 16 студенток (28,6%) показали незадовільні знання про базові терміни теорії фізичного виховання. Отже, студентки експериментальної групи двох факультетів у порівнянні з їх колегами з контрольної групи володіють значно якіснішим рівнем знань про базові терміни теорії фізичного виховання. Вірогідність різниці між рівнем знань про базові терміни теорії фізичного виховання в контрольній та експериментальній групах оцінювалася за t-критерієм Стьюдента. Так, між показниками сумарної оцінки рівня знань у студенток факультету іноземних мов t-критерій Стьюдента становить 2,50, а у студенток філологічного факультету – 2,74, що вказує на вірогідні зміни з рівнем значущості 95,0% ($P < 0,05$), а отже, підтверджує ефективність розроблених методичних рекомендацій.

ВИСНОВКИ. 1. Студентки першого курсу мають поверхневі знання про базові терміни теорії фізичного виховання. Слід відмітити, що студентки економічного та філологічного факультетів показали значно кращий рівень фізкультурних знань. 2. Результати опитування в кінці педагогічного експерименту дозволили виявити, що в експериментальній групі відмінні знання про базові терміни теорії фізичного виховання у 10 студенток (17,8%), добрі – у 30 студенток (53,6%) і задовільні – у 16 студенток (28,6%). В той же час, серед студенток контрольної групи добрі знання про базові терміни теорії фізичного виховання створені у 7 студенток (12,5%), задовільні – у 33 студенток (58,9%) і незадовільні – у 16 студенток (28,6%). Математична обробка результатів підтвердила ефективність запропонованої технології навчання.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. В подальшому планується розробка і впровадження методичних рекомендацій спрямованих на стійке засвоєння студентками фізкультурних знань під час практичних занять з фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнецов В. А. Теоретическая подготовка студентов педагогического вуза в системе общего физкультурного образования // Кузнецов В. А.: Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. – Нижний Новгород, 2005. – 182 с.
2. Онуфрієнко Г. С. Українська наукова мова в структурі сучасної університетської освіти як об'єкт лінгводидактики // Онуфрієнко Г. С. // Вісник Львівського університету. Серія: Філологія. – Вип. 50. – Львів, 2010. – С. 117–123.
3. Фізичне виховання. Навчальна програма для вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 жовтня 2003 року №757.
4. Centers for Disease Control and Prevention. Physical Education Curriculum Analysis Tool. Atlanta, Georgia, 2006. – 204 s. Retrieved from <http://www.cdc.gov/healthyyouth/pecat/pdf>
5. National Association for Sport and Physical Education. Appropriate Uses of Fitness Measurement [Position statement]. Reston, VA.: Shape America; 2010. Retrieved from <http://www.shapeamerica.org/advocacy/positionstatements/pe/loader.cfm>.
6. Physical Education Standards. Retrieved from <http://www.sdcoe.net/lis/ccr/Pages/PE-Standards.aspx>

УДК 796.323-055.2:612.062

Лежньова О. В.

Вінницький національний медичний університет імені Миколи Пирогова

ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТОК СТУДЕНТСЬКОЇ КОМАНДИ ВПРОДОВЖ ПІДГОТОВЧОГО ПЕРІОДУ

Показники функціональної підготовленості є критеріями адаптації спортсменок до тренувальних навантажень. У дослідженні взяла участь 13 студенток групи підвищення спортивної майстерності з баскетболу. Внаслідок порівняння результатів тестування жіночої баскетбольної команди на початку і в кінці підготовчого періоду, виявлено